

7- MA'RUZA

MAVZU. HALQARO KONFERENSIYALARGA MAQOLA YOZISH VA CHOP ETISH TARTIBI.

Reja:

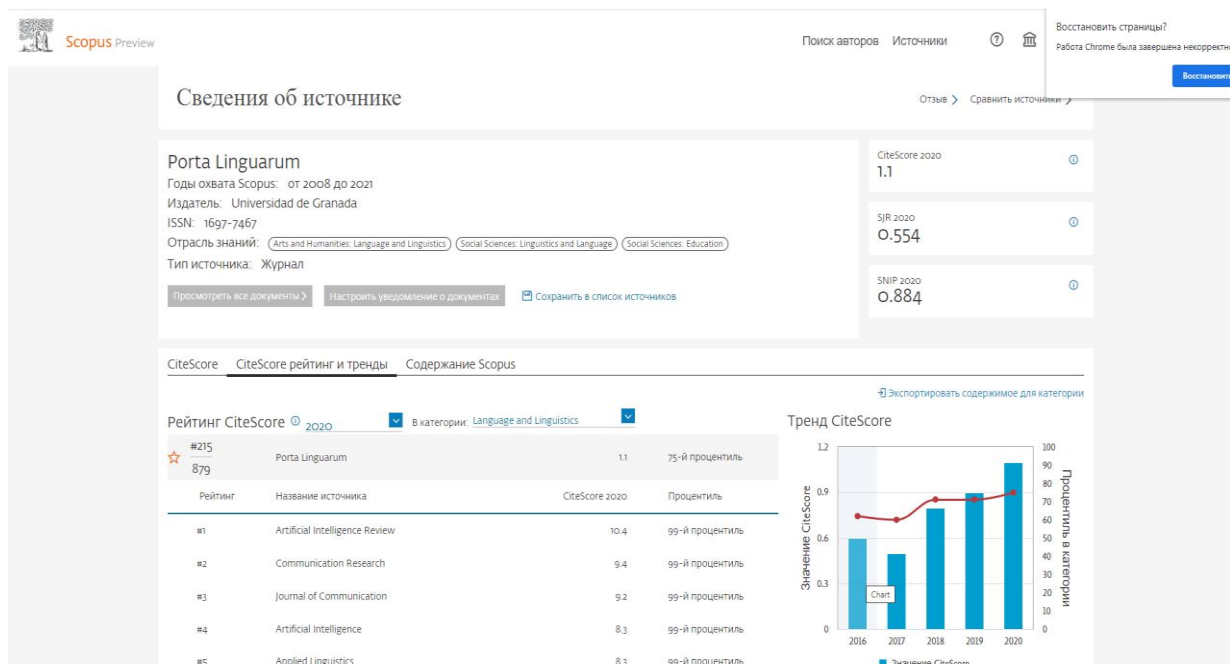
1. Halqaro konferensiyalar tashkil qilinishi,
2. Konferensiya uchun maqola yozish tartib qoidalari bilan tanishish va ularda ishtirok etishni o'rganish.

1. Halqaro konferensiyalar tashkil qilinishi

So'nggi yillarda ilmiy-administrativ amaliyotga alohida olimning va butun ilmiy jamoalarning nashr qilish faolligini tavsiflovchi bibliometrik ko'rsatkichlar uchta asosiy ko'rsatkichlar bo'yicha amaliyotga keng tadbiiq qilinmoqda: WoS CC, Scopus RINS. Ularning ichida ma'lum vaqt oralig'ida ilmiy maqolalar soni haqida ma'lumotlar, olimlar va ilmiy jamoalarning Xirsh indeksi, maqolalar chop qilingan nashrlarning impakt-faktorini ko'rish mumkin. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 22-martdagi «Xalqaro Rivojlantirish Assotsiatsiyasi ishtirokidagi oliy ta'lim muassasalari moddiy-texnika bazasini mustahkamlash loyihasini amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi qarori ijrosini ta'minlash maqsadida O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus "Science and Education" Scientific Journal Volume 1 Issue 3 June 2020 467 www.openscience.uz ta'lim vazirligi Gollandiyaning «Elsevier» kompaniyasi bilan hamkorlikda «Ilm-fan 2020» milliy rivojlanish dasturini ishlab chiqdi.

2018-yil 23-mart kuni O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi hamda Niderlandiyaning «Elsevier» kompaniyasi bilan birgalikda «SCOPUS» va «ScienceDirect» xalqaro ilmiy ma'lumotlar bazalari mahsulotlari uchun Milliy bitimi imzolandi. Scopus (<http://www.scopus.com/>) dunyodagi yirik referativ berilganlar bazalaridan birini ifodalaydi. Bazasi 21000 nomdagi ilmiy-texnik va tibbiyot jurnallarini, 5000 ga yaqin xalqaro nashriyotlarni oladi. Har kuni yangilanadigan Scopus berilganlar bazasi yetakchi ilmiy nashriyotlarning birinchi nashrigacha bo'lgan jurnallarni o'z ichiga oladi. Scopusning har yili yangilanadigan berilganlar bazasi yetakchi ilmiy nashriyotlar jurnallarining birinchi chiqishi, birinchi tomigacha qamrab olgan. Bu ilmiy nashrlarni izlashda kuchli qo'llovni ta'minlaydi va mumkin bo'lgan katta hajmdagi maqolalardan barcha topilgan referatlarga murojaatlarni taklif qiladi.

Scopus qidiruv tizimi Research Performance Measurement (RPM) – izlanishlar samaradorligini nazorat qilish vositasini taklif qiladi. Bu mualliflar, izlanishlardagi yo'nalishlar va jurnallarni baholashga yordam beradi. Bugungi kunda Scopus bazasida nashr qilinadigan maqolalar ko'plab davlatlarning OTMlarida ilmiy faoliyatni baholashning kriteriyalaridan biri sifatida qabul qilingan. Jumladan, bugungi kunga kelib O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimida bu berilganlar bazasiga katta e'tibor qaratilmoqda. Xalqaro ilmiy hajmga ega bo'lgan Scopus, Web of Science berilganlar bazasida indekslovchi jurnal uchun ilmiy maqolani yozishni tushuntirishga harakat qilamiz. Milliy jurnallardagi Sizning maqolangiz va Nature jurnalidagi xorijiy mualliflar jamoasi maqolasi turli sondagi murojaatlarga ega bo'ladi. "Scopusda maqola nashr qilish uchun nimadan boshlash kerak?" – degan savolga javob topishga harakat qilamiz. Xalqaro jurnallar uchun ilmiy maqolalarni yozishda maqola yozish jarayonida eng keng tarqalgan xatoliklarni chuqur o'rganib chiqing. Sizning ishchi papkangizni keraksiz ma'lumotlar bilan to'ldirmaslik lozim. Qolgan qismi bilan ishlashni davom ettirish kerak. Sizning bibliografik ro'yxatingizda ingliz tilidagi jurnalli maqolalar o'rtacha 40-50 tani tashkil etishi lozim.

Xulosa – bu qandaydir yangilik, shakli o‘zgartirilgan muhokama emas. Bu kelgusi izlanishlar uchun zamin. Annotatsiyada maqola bo‘limlaridagi gaplarni ko‘chirib olmang – ularni mos holda o‘zgartiring. Annotatsiya – bu ilmiy maqolaning “reklama qalqoni” – dunyo bo‘yicha yuzlab berilganlar bazasiga nusxalanadi. Shu sababli, u yetarlicha to‘la, tushunarli, tugallangan va asosiysi qiziqarli bo‘lishi lozim. Bibliografiyadan vaqtni tejash mumkin emas. Aniq bir jurnalda maqolalarni jixozlashni qunt bilan ko‘rib chiqing. Barcha nozik joylarni qayta formatlang: mualliflar initsiallari oldida vergul, initsiallar orasida bo‘shliqlar yoki ularning yo‘qligi, jurnalning to‘la yoki qisqartirilgan nomi sahifalar orasida defis yoki qisqa tire va boshqalar. Yarim bibliografiyangiz so‘nggi besh yillikda nashr qilingan, bibliografiyaning 5%gacha qismi Sizning publikatsiyalaringiz bo‘lishi lozim.

Papkadan tezislar, hisobotlar, dissertatsiyalar va boshqa “axborot chiqitlari”ni o‘chirib tashlang. Maqola matnini yozishni boshlashdan avval ilmiy bazalarda nashr qilinadigan maqolalarga qo‘yiladigan talablar bilan tanishib chiqing. Siz chop qildirishni xohlagan jurnal talablariga to‘la rioya qilishingiz lozim. "Science and Education" Scientific Journal Volume 1 Issue 3 June 2020 468 www.openscience.uz Siz maqolangizda hamkasblar, ko‘pgina hollarda ingliz tili ona tilisi bo‘lgan, real insonlar bilan muloqot qilasiz. Ular har qanday mavzudagi eskirgan bibliografiyani ajratib olishi mumkin. Siz ular bilan o‘z tengingiz kabi muloqot qilasiz, so‘nggi ellik yillikdagi chop qilingan tor soxadagi yuzlab maqolalar chop qilingan ilmiy muammoning zamonaviy holatini bayon qilishga harakat qiling. Qog‘oz varag‘ida Sizning mavzuvingizga tegishli bo‘lgan 10-12 ilmiy faktni yozing (har biri uchun – o‘zining axborot manbasi). Ularni 3-4 abzasga 3-4 tadan guruhlang. Bu qo‘lyozma uchun tushunarli va ochiq kirish bo‘lishini ta‘minlaydi. Scopus maqolalarida foydalanilgan takrorlanishlarni va statistik ishlov berish metodlarini tekshiring. Taqrizchi maqolani uchta asosiy kriteriya bo‘yicha ko‘rib chiqadi: takrorlanganlik, laboratoriya tahlili metodlari, statistik ishlov berish metodlari. «Natijalar» xohlasangiz ham adabiyot manbalariga murojaatni olmasligi lozim. Jadval va grafik ma‘lumotlarni matnli takrorlamang. Hajm uchun «Natijalar»ni kengaytirishga harakat qilmang. Maqola oxirida xulosalar yozish mumkin emas.

Maksimum, bir nechta manba “kulrang adabiyot” (DOI indeksisiz, tezislar, kitoblar va boshqalar) bo‘lishi mumkin. Namuna sifatida jurnalning oxirgi sonida nashr qilingan maqolalarni

oling. Maqolaning hajmida iqtisod qilmaslik lozim. Ko‘plab jurnallarda nashr qilish bepul. Qo‘lyozmani tarjimonga berishdan oldin uni formatlang (og‘ma, satr osti va satr usti belgilari, formulalar va h.k.) va o‘zbek/rus tilida ideal holatga keltiring. Ko‘plab jurnallar uchun standart shrift Times New Roman, 12 pt, satrlar oralig‘i 1.5 interval, barcha tomondan chekinish maydonlari 2 sm. hisoblanadi. Rasmlar va jadvallarni adabiyotlar ro‘yxatidan keyin joylashtiring. Bibliografiya va manbalarga "Science and Education" Scientific Journal Volume 1 Issue 3 June 2020 469 www.openscience.uz murojaatlarni aniq jurnalga moslang. Matn tarjima qilinganidan keyin o‘zgartirishlar kiritish ancha qiyin bo‘ladi. Olingan tarjimani, Sizning sohangiz bo‘yicha mutaxassis bo‘lmasa ham, tilni biluvchiga jo‘nating.

Tarjimon qanday ilmiy darajaga va unvonga ega bo‘lmasin, «Maqola ko‘plab sondagi grammatik xatoliklarga ega va uni egasi tomonidan tekshirish zarurati bor» mazmundagi taqriz olasiz. Tushkunlikka tushmang. Bu odatiy ibora. Ko‘plab taqrizchilar til egalari hisoblanmaydi, shunday yo‘l bilan jurnal redaktori oldida, savodsiz ko‘rinmaslik uchun, o‘zlarini himoyalaydilar. Odatda qo‘lyozma ingliz tilida muallifning familiyasi va nashr yili bilan nomlangan biror Word faylida jihozlanadi. Maqoladagi bitta gap mavjud nashrlar bilan mos kelsa (Siznikimi, boshqami – ahamiyati yo‘q) Sizni plagiatda ayblash va maqolani chop qilmaslik uchun bahona.

Hozir plagiatga tekshirish barcha xalqaro jurnallarda majburiy hisoblanadi. Unutmang, o‘xshash matn Sizning aybingiz bilan emas, balki tarjima jarayonida yuzaga kelishi ham mumkin. Xalqaro ilmiy jurnallarga maqola tayyorlashda keltirib o‘tilgan ma’lumotlar sizga yaqindan yordam beradi deb o‘ylaymiz. Maqola yozing, ilmiy jurnallarda nashr qildiring va O‘zbekiston Respublikasi ta’limining yanada rivojlanishiga o‘z hissangizni qo‘shing. Elsevier kompaniyasining Scopus berilganlar bazasida maqolaning nafaqat annotatsiyasi va bibliografiyasini, balki ilmiy olamda uning nufuzi darajasini (iqtiboslik indeksi) bilish va uni o‘qiganlar ishlari bilan ham tanishish mumkin.

SCOPUS qidiruvning muallif bo‘yicha va manba bo‘yicha qidiruvni taklif qiladi. Muallif bo‘yicha qidiruv. Scopus berilganlar bazasi yordamida ma’lum bir muallifning ishlari ro‘yxati va iqtiboslik indeksi bilan tanishish mumkin. Buning uchun muallif bo‘yicha qidirish funksiyasidan foydalanish qulay. Bu yerda familiyasini, initsiallarini yoki u ishlayotgan tashkilotni berish mumkin. Chiqarilgan ro‘yxatdan zarurini tanlash lozim (ba’zi familiyalarni yozishda "Science and Education" Scientific Journal Volume 1 Issue 3 June 2020 470 www.openscience.uz murakkabliklar yuzaga keladi. Rus tilida yozilgan familiyalar tarjima qilinganida ingliz yozuvida turlicha variantlarga ega bo‘lishi mumkin.

Bunda “*” yoki “?” belgisidan foydalanish mumkin. Har bir familiyaning yonida «Documents» ustunda muallif profiliga kirish mumkin: muallifning ishlari ro‘yxatini yoki oxirgi maqolasining nomini ko‘rish mumkin. Muallif profiliga o‘tib, berilganlar bazasida uning nechta maqolasi borligini, muallif murojaat qilayotgan manbaalar, iqtiboslar sonini, Xirsh indeksini (h Index), hammualliflar ro‘yxatini, predmet sohasini, nashrlar tarixini ko‘rish mumkin. Manbalar bo‘yicha qidiruv. Hujjatlarni manbalar) bo‘yicha qidirishda Ro‘yxatni aniqlashtirish filtridan foydalanish mumkin. Tashkilot profilida joriy manba haqida to‘liq ma’lumotlarni ko‘rish mumkin.

Nazorat savollar:

1. Halqaro konferensiyalar tashkil qilinishni tushuntirib bering?
2. Konferensiya uchun maqola yozish tartib qoidalarini ayting?
3. Konferensiya uchun maqola yozish va ishtirok etishni to‘liq tushuntirib bering?